

رهځنه له وټه يه کی به ناوبانگ سهاره ت به ئافره تان

وته که ئه مه يه: (له پشتي هر پياوړي مهنه وه، ژړي مهنه هيه).

به له هر شتيك، دهيت ئه وه بليم كه به داخه وه له ياده وه ريما نه ماوه ئه م وټه يه هې كښه؟، به لام زور به ناوبانگ و باوه و پنده چي هر له لايه ن پياوړه وده اهنرايت. له ميژوي مرقايه تيدا، به هزاران پهي جوړاو جوړ، چي له لايه ن پياوړه و چي له لايه ن ئافره تان خويانه وه، چي به ئه ريتي و چي به نه ريتي سهاره ت به ئافره تان و تراون، ئه م په يقانه ئه مړو بوونه ته ميژوو. ئه م وټه يه ش يه كي كه له و وتانه و به شيكه له و ميژوو. بيگومان ئه مه ش ديارده يه كي ئاسايه، چونكه هه مووان ئه و راستيه ده زانين كه ئافره تان نيوه ي كومه لگن و داكي نيوه كه ي ديكه شيان و به شيكي گرنگ و بنچينه يي ژيانى كومه لايه تين.

هه موومان له ئافره ت بووين و ئافره ت واته ژيان. هه ربويه باسوخواس دهر باره ي ئافره تان له هه موو سهرده ميكا هر بووه و هر دهيت. كيشه ي ئافره تان له نيو كومه لدا، نه خش و گرنغيان له نيو خيزان و ژيانى كومه لايه تيدا، هه ميشه شايسته ي ليدوان و باسكردن بووه. ئه م پرؤسه يه ململانيه كي سهره كي ژيانه و هر به رده وامه و بي كوتايه. به كورتيه كه ي واته و ناوه روكي ئه م وټه به ناوبانگه جيگاي سهرنج و تيرامان بووه و له م كورته نوسينه شدا كه ئامازه ي پيكر او، ته وهر ي سهره كي مبه سته كه يه.

ئه م وټه يه، گوايه بو به رژه وهندي ئافره تان، و تراوه. به لام له راستيدا ناوه روكي واته ي ئه م وټه يه خوي له خويدا كه مكر دنه وه يان شاردنه وه ي نه خش و تواناكي ره گه زى ميپينه يه له ده ربړينيكي چه واشه كارانه و ئالوزدا. با ليره دا بپرسين و بليين: بوچي هر دهيت ژن له پشتي پياوړي مهنه وه بيت!؟ هر له بنه رده تدا بوچي ژن له پشتي پياوړه و دهيت!؟ ئه ي ژنان يان كچان بوچي خويان له پيشه وه نه بن و خويشيان وهك پياو يان ره گه زى نيرينه، يان بابليين، هاوړه گه زه مرقه كانيان، نه توان مهن و ژير و زيره ك و ئازا و به توانا و ليها توو و سهركرده و بليمه ت و داهينه ر و به ناوبانگين!؟ بوچي هر دهيت له دواي ره گه زى نيره وه بن، تا بتوانن ئه وه بسه لمين كه ئه وانينش هه ن!؟ له راستيدا بيويژداني و نايه كساني و نادادپه روه ريبه ك له نيو ئه و وټه يه دا خويان شاردنه وه. له ناوه روكي ئه و وټه يه دا، ره گه زى مي كراو ته پاشكو ي ره گه زى نير. ره گه زى ميپينه بوئه وه ي مرقف بوون و ژيري و زيره كي و هيژ و تواناكي بشارد رته وه، له پشتي پياوړي گوايه مهنه وه شاردراو ته وه.

ئه م وټه يه وهكو ئه وه وايه بگوتريت: (له پشتي هر فروكه وانيكي نيرينه ي ئازا و سهركه و تووه وه، ميپينه يه ك هيه)، هر وهكو ئه وه ي ره گه زى ميپينه نه توان و وهكو ره گه زى نيرينه، ببه فروكه وان. يان فروكه وان له نيو ره گه زى ميپينه دا نه بيت!؟ ئه مړو له نيو هه موو كومه لگاكاندا، ره گه زى ميپينه له هه موو بواره كاني ژياندا به شدار و چالاكه. له زوربه ي له شكر و سوپا و كومپانيا فروكه وانيه كاندا، ژماره يه كي به رچاو له ره گه زى ميپينه ش پشكارن و وهكو پتويست نه خشى خويان ده بين.

پرسىيارەكە لىرەدا ئەمەيە: ئەگەر مۇۋف ھەر مۇۋفە و ھىچ جىاوازييەك لەنيوان رەگەزى نىرىنەو رەگەزى مېيىنەدا نىيەو ھەردو لا ھەر مۇۋقن، ئى ئەگەر واىە، بۇ باسى يەكسانىي نىوان مۇۋقەكان ناكىرىت لەبوارى مافەكاندا، لەتواناكاندا، لەژىرى و زىرەكى و ئازايەتى و لىھاتوويى و داھىنەرى و داھىنان و بەناوبانگىدا، ئەوہى رەگەزى نىرىنەدەتوانىت ئەنجامى بدات، لەكرداردا، لەئاخوتن و نووسىن و بىركردنەوہدا، رەگەزى مېيىنەش بەھەمان شىوہ دەتوانىت ئەنجامى بدات.

مىژووى مۇۋقايەتى لىوان لىوہ لەبەتوانايى و ئازايەتى و لىھاتوويى و داھىنەرى و ژىرى و زىرەكى و مېھربانى و خۇشەويستى و دادپەرورەيى رەگەزى مېيىيە.

رەنگەئىرەشويىنكى لەبار نەبىت بۇ رىزكردى ناوى ھەموو ئەو ئافرەتەگرنگ و بەناوبانگ و داھىر و سەركردەو لىھاتووانەى مىژوو كەبەشىكى گەرەو گرنگى مىژووى مۇۋقايەتتيان پىكھىناوہ. بەلام پىويستەو دەبىت ئەو راستىيەش باس بكرىت كەئافرەتانىش ھەر دروستكەرى مىژوون و خويان بەشىكى مەزن و كاريگەرى مىژووى مۇۋقايەتىن.

ئەوہراستىيەكى بەلگەنەويستەكەھەموو مۇۋقايەك لەدايكبوو و نەوہى دايك و باوكىكە، بەلام پىشى دايك زۇرتىر و گەرەترە لە بوارەكانى بەخىوكردىن و پەرورەدەكرىندا، لەدادپەرورەرىدا ،لەمېھربانى و نەرمونيانى و سۆز و خۇشەويستى پىنەخىشىندا. بەپىچەوانەى ئەمەوہ، مىژووى مۇۋقايەتى لىوان لىوہلەشەپ و جەنگ و خوينپرشتن و كوشتوكوشتار و سوتاندن و مالوئىرانى كرىن لەلايەن رەگەزى نىرەوہ. لەرابدو و ئىستاشدا، لەشكر و سوپا شەركەرەكان، ھىزەكانى پۇلىس، ئاسايىشى چەكار، ئەمانەبەزورى ھەر لەلايەن رەگەزى نىرىنەوہ پىكھىنراون. لەم رووہو رەگەزى مېيىنە خۇشەختانە،كەمترىن پىشى زەبروزەنگى نامۇۋقانەىلەخوينپرشتن و كوشتوكوشتار و شەپ و جەنگ و سوتاندن و مالوئىرانكردى بەردەكەويىت. ئەمەش رابدو و ئىستايەكەھەموو دايكان و خوشكان و ژنان و كچانى مۇۋقايەتى بۇيان ھەيەشانازى پىوہبەكن. ھىچ شانازىيەك لەزەبروزەنگ و شەپ و جەنگ و خوينپرشتن و سوتاندن و مالوئىرانكرىندا نىيە. بەلام شانازى لەگيانى نەرمونيانى و لىبووردەيى و مېھربانى و رىز و سۆز و خۇشەويستى و مىنال بەخىوكردىن و پەرورەدەكرىن و بنيادنان و ئاودانكرىنەوہدا ھەيە، كەرەگەزى مېيىنە لەزۇربەى ئەم بوارانەدا ھەمىشەپىشى شىرى بەركەوتووہو ھەمىشەش ھەر پىشى شىرى بەردەكەويىت.

لىرەدا با بىنەوہسەر لىدوان لەوتەكە، ئايا ئەگەر ئەو وتەيەبەپىچەوانەوہ بووايە، چى دەبوو و چى دەگەياند؟ ئەگەر ئاوا بوايە: (لەپىشتى ھەر ژنىكى مەزنەوہ، پىاويكى مەزن ھەيە). ئەمەش ھەر ئەوہى دەگەياند كەرەگەزى مېيىنەيە، بېھىز و لاواز و باوہرەخونەبوو و نالىھاتوو و بىتوانايەو ھەر دەبىت پىاويك، رەگەزىكى نىرىنەپىشتىوانى لىيكات تا بتوانىت دەرەكەويىت و نەخشىك لەژيان و كۆمەلگادا بىيىت. ئايا ئەوسا ئەم وتەيە

بهم شیوهیه، له لایه ن ژنان و کچانه و په پسه ند ده کړا؟ پښان خوښ ده بوو؟ باوه پښان پښی ده هیتا؟ هه روه ها بؤ پیاوایش هه ر هه مان شت ده بوو. بیگومان به ره های، ناتوانین بلین به لئ، چونکه گریمانه ی به لئ، زور کم و کز و لاوازه. هه رچون بیت، ئه و وته یی یه کم، بؤ هه ر مه به سستیک و له لایه ن هه ر که سیکه وه و ترا بیت، واتا و ناوه ر و که که ی هه ر هه ل خه له تاندن و فریودان و رازی کردنی ره گه زی مښنه، به پاشکویه تی پیاوان و هه ر نیرسالاری ده گه یه نیت. له میژنه و هه ست و سه رنجه م له لا پیدا بووه که واته و ناوه ر و کی ئه و وته یه، بیویژدانی و پروفیلکی پیاوسالاریانه ی تیدا شار دراوه ته وه. هه روه ها ده توانین ئه وده ش بلین که ئه و وته یه، به شیوازیکی ئالوز و چه واشه کارانه، نایه کسانى و ناداد په روه رییه کیشى له خوگر توه.

له کو تاییدا پیمخوښه ئه وه بلیم، توی خوینه ری به ریژ و دلسوز، که ئه رکی خویندنه وه ی ئه م کورته نویسینه تان کیشاوه، هیوادارم هه ر ته ندروست و ته مه ند ریژ و به خته وهر بن.

برای دلسوزتان

به ختیارى شه مایى

نه م سته ردام - ۱۵۰۳۰۲۰۱۳

bakhtiarshamaiy@aol.nl